

Juhtum 4: Kinnipidamisasutusest vabanenu

Elukohajärgsesse kohalikke omavalitsusse saabub pikaajaline kinnipeetu, kellel ei ole elukohta ega sugulasi-tuttavaid, kelle juures peatuda. Tal ei ole töökohta ega sissetulekut, õpingud jäid vanglasse sattudes pooleli. Tal on vaja materiaalselt abi, sh riideid ja jalanõusid ning lisaks ka tugiisikut, kes aitaks tal taas ühiskonda sulanduda.

Vanglas läbis ta sotsiaalprogrammi, milles õpetati igapäevaelus end väljendama, oma mõtteid analüüsima ja käitumist kontrollima. Temaga on läbi viidud vestlused ühiskonnas kehtivatest väärtushinnangutest ja hoiakutest. Samuti käis ta keevitajate algkursustel.

Koostöövõrgustik

Kohalik omavalitsus
Sotsiaaltöötaja
Kriminaalhooldusametnik
Vangla sotsiaaltöötaja
Kool
Sotsiaalpedagoog
Psühholoog
Klassijuhataja
Õppealajuhataja
Toetust ja tugiteenuseid pakuvad MTÜ-d
Vabatahtlik tugiisik
Tööturuamet/Tööhõiveamet
Võlanõustaja
Sekkumine

Kinnipidamisasutusest tähtaegselt vabanenutest teavitavad vanglad omavalitsusi, andes ülevaate ka nende rehabiliteerimisvajadusest. Kuigi esineb olukordi, kus omavalitsus seda infot ei saa, sest vabanenu ise ei avalda, kuhu ta pärast vabanemist plaanib minna, vaid nimetab suvalise kohaliku omavalitsuse, ei vabasta see omavalitsust tegutsemisest.

Vanglast vabanenul ei ole üldjuhul elamispaika, seega peab kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötaja vastavalt sotsiaalhoolekandeseaduse §-dele 1143 ja 28 hoolitsema selle eest, et talle leitaks elamispind. Kui omavalitsusel endal ei ole sotsiaalrajatust võimalik pakkuda, siis on järgmiseks võimaluseks leida MTÜ-de kaasabil talle sobiv tugiteenus, sh turvakodus viibimise võimalusega.

Selleks, et vabanenu tööd leiaks, peab ta käima Tööturuametis töönõustamisel, kus talle koostatakse individuaalne töökava. Kuna tal on teadaolevalt vähemalt üks konkreetne oskus (ta on läbinud keevitajate kursused), siis võibolla õnnestub tal kuskil keevitajana tööle asuda. Tööle asumiseks saavad vabanenut toetada kohalik sotsiaaltöötaja ja Tööturuameti nõustaja. Et vabanenu mõistaks rahaga ümber käimise olulisust, on soovitatav osaleda võlanõustamisel. Võlanõustamisteenust

pakuvad osaliselt kohalikud omavalitsused ja ka MTÜ-d.

Kuna vabanenul jäi vangistuse tõttu haridustee pooleli ning et leida võimalusi haridustee jätkamiseks, peab vabanenuga rääkima tema eelistustest (nt täiskasvanute gümnaasium, kutsekool) ning seejärel Tööturuameti spetsialisti või kohaliku sotsiaaltöötaja eestvedamisel konsulteerima kooli tugistruktuuridega, et leida võimalikult hea lahendus tema koolitee jätkamiseks.

Üldiselt on vanglast vabanenute retsidiivsus üsna suur (tähtaegselt vabanenute seast u. 48-49% on ühe aasta jooksul taas kuriteos süüdistatavana kohtu ees), siis on soovitatav suunata vabanenu nõustamisele sotsiaalsete oskuste täiendamiseks, keskendudes muuhulgas õiguskuulekusele, psühholoogilisele nõustamisele, sõltuvus- ja mõnuainetest hoidumisele, hariduse väärtustamisele jms.

Kõigi nende tegevuste korraldamisel võiks vabanenule toeks olla vabatahtlik tugiisik, kes on temaga kohtumisi alustanud juba vanglaperioodil. Kui vanglast vabanenul on olemas talle määratud tugiisik, kes teda asjaajamises aitab ja vajadusel nõustab, siis tuleb ka tugiisik kaasata selle juhtumi koostöövõrgustikku. Kuigi sotsiaaltöötaja on vastutav selle eest, et tema kodulinnas või -vallas kõik kodanikud endaga toime tuleks, ei pea ta selle eest üksi hoolt kandma, vaid kaasab nt vabatahtliku tugiisiku, kes lähtuvalt vabanenu vajadustest oskab toeks olla nii endisele kinnipeetavale kui ka KOV sotsiaaltöötajale.

Kogu tegevuse aluseks peab olema sotsiaaltöötaja juhtimisel tehtud tegevusplaan, mille koostamisel, hindamisel ja täiendamisel tehakse tihedat koostööd kriminaalhooldusametniku, tugiisiku ja kooli tugistruktuuridega.

Allikas URL: <https://www.kriminaalpoliitika.ee/et/juhtumianaluusid/juhtum-4-kinnipidamisasutusest-vabanenu>